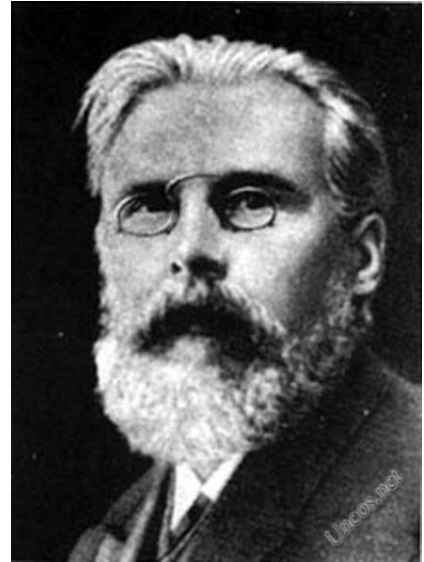

Уваров Михайло Семенович (06.02.1856 р. – 01. 11.1927 р.)

Михайло Семенович Уваров народився 6 лютого 1856 року у Петербурзі в родині вільновідпущеного селянина, згодом купця. Навчався Михайло Семенович спочатку в церковно-приходській школі, потім у гімназії, після закінчення якої у 1876 р. вступив до Петербурзької медико-хірургічної академії. У 1878 р. у Санкт-Петербурзі студенти-медики організували демонстрацію. Поліція розіграла присутніх, найактивніші були заарештовані. У їх числі опинився Михайло Уваров. Через три місяці його звільнили і він отримав можливість продовжувати навчання. Після закінчення академії у 1881 р. М.С. Уваров переїхав до м. Тули і займався особистою практикою, тому що був позбавлений права державної та громадської служби. Через два роки він отримує посаду лікаря Тульського земства. У 1885 р. він працював і удосконалював свої гігієнічні знання в лабораторії відомого вченого Ф.Ф. Ерісмана (кафедра гігієни Московського університету). За його дорученням займався з земськими лікарями за методикою санітарних досліджень. В подальшій діяльності М.С.Уварова це відіграло велику роль.

За рекомендацією корифея гігієнічної науки, провідника санітарного напрямку в тогочасній російській медицині професора Ф. Ф. Ерісмана, Херсонська губернська земська управа запросила на посаду губернського санітарного лікаря одного з кращих його учнів – Михайла Семеновича Уварова. 8 січня 1886 року Михайло Семенович приступив до виконання своїх обов'язків. Під його керівництвом була створена санітарна організація в Херсонській губернії, одна із зразкових земських санітарних організацій, яку він очолював до 1892 року. Тут виросла славна плеяда його учнів, таких як М. І. Тезяков, Є. І. Яковенко, В. В. Хижняков, О. В. Корчак-Чепурківський та ін. В період роботи у санітарній організації в Херсонській губернії Михайло Семенович розробив принципи та методи діяльності земської санітарної організації, які передбачали: медико-статистичні дослідження, основи організації санітарної справи, проблеми суспільної санітарії, основні питання суспільної медицини. У своїй науково-дослідній діяльності акцентував вивчення праці та побуту сезонних сільськогосподарських робітників, які приходили у колишні південні губернії Росії, у тому числі і у Херсонську. Вперше в Херсонській губернії організував лікувально-продовольчі пункти, у яких надавалась безкоштовна медична допомога, дешево харчування та нічліг. Реєстрація робітників та їх артілей проводилась по картах, розроблених М.С. Уваровим і прийнятим в 1889 р. XII губернським з'їздом лікарів і працівників земських і міських управ. Цей досвід був широко використаний в інших губерніях.

З 1890 р. першим став видавати «Врачебную санитарную хронику Херсонской губернии», опублікував низку наукових праць про захворюваність людності, в т.ч. «Заболеваемость в Херсонской губернии по данным 1887-1889 гг.» (1891), «Материалы для истории холерных эпидемий в Херсонской губернии» (1887), «Санитарное положение Херсонской губернии» (1891) та ін. Михайло Уваров був активним учасником багатьох Пироговських з'їздів, виступав на них з доповідями, які отримували згодом великий суспільний резонанс. В своїх доповідях на з'їздах він піднімав питання про підготовку жінок-лікарів і їх права, про необхідність викладання земської медицини в програмі медичних університетів, про видання земсько-медичного збірника, про створення комісії для розробки єдиної номенклатури хвороб. Проект єдиної номенклатури хвороб був розглянутий і затверджений на п'ятому Пироговському з'їзді, як «Пироговська» номенклатура. За гостре ставлення питань соціального напрямку М.С. Уваров в 1892 р. був звільнений з посади санітарного лікаря Херсонського губернського земства. Деякий час Михайло Семенович працював санітарним лікарем в Клинському повіті Московської губернії (1893 р.). А в 1894-1895 рр. завідував санітарним бюро Тверського земства. В 1896 р. М.С. Уваров переходить на службу в медичний департамент Міністерства внутрішніх справ (м. Петербург). Він приділяв велику увагу науковій та педагогічній роботі. Редагував «Вестник общественной гигиены, судебной и практической медицины» (1896-1918рр.), викладав загальну та шкільну гігієну на Курсах при біологічній лабораторії ім. П.Ф. Лесгафта

В 1918 році він переїжджає до Криму, де працює в системі Наркомздраву. В 1921-1925 рр. Михайло Семенович - професор загальної та соціальної гігієни в Кримському медичному університеті. На початку 1926 р. він був призначений головним санітарним лікарем курортів Південного берега Криму.

Лікар-гігієніст, видатний громадський діяч пішов з життя у листопаді 1927 року.

У 1974 році в Херсоні відзначалося 100-річчя санітарно-епідеміологічної служби. Обласне наукове історико-медичне товариство, яке очолював кандидат медичних наук Микола Денисович Ревенок, виступило з пропозицією перейменувати вулицю Виробничу, на якій розміщувалася обласна санепідстанція, на вулицю імені професора Уварова. Цю пропозицію підтримали головний державний санітарний лікар області, заслужений лікар УРСР Володимир Сергійович Бессалов і завідувача обласним відділом охорони здоров'я, заслужений лікар УРСР Катерина Михайлівна Харламова. Херсонський міськвиконком прийняв пропозицію медичної громадськості. Так в Херсоні було увічнено пам'ять про видатного діяча земської медицини.

Довідкова інформація:

1876-1881 рр. - навчання в Петербурзькій медико-хірургічній академії.

1881- 1982 рр. - займався особистою лікарською практикою, м. Тула.

1982-1984 рр. - працює земським лікарем в Тульській губернії.

1885 р. - працює в лабораторії Ф.Ф. Ерісмана, кафедра гігієни Московського університету.

1886-1892 рр. - санітарний лікар в Херсонській губернії.

1893 р. - санітарний лікар в Клинському повіті Московської губернії.

1894-1895 рр. - завідував санітарним бюро Тверського земства.

1896 р. – служба в медичному департаменті Міністерства внутрішніх справ (м. Петербург).

1918 р. - працює в Кримському Наркомздраві.

1921-1925 рр. - професор загальної та соціальної гігієни в Кримському медичному університеті.

1926-1927 рр. - головний санітарний лікар курортів Південного берега Криму.

Джерела інформації:

1. Бейлихис, Г. А. Михаил Семёнович Уваров: (1856-1927) [Текст]: [...создатель санитарной организации в Херсонской губернии] / Г.А. Бейлихис // Гигиена и санитария. - 1976. - № 8. - С. 54-58.

2. Демченко, З. Выдающийся деятель земской медицины [Текст]: [150 лет со дня рождения Михаила Семёновича Уварова - профессора, крупного деятеля земской медицины, видного ученого-гигиениста, деятеля общественной медицины; 1886-1892 гг. врачебная деятельность в Херсонской губернии] / З. Демченко // Медицинский вестник Украины. - 2006. - № 43-44, ноябрь. - С. 8.

3. Михайло Семенович Уваров (1856-1927) [Текст]: [...взяв участь у створенні санітарної організації в Херсонській губернії у 1886 р.] // На варті здоров'я: історія становлення соціальної медицини і охорони громадського здоров'я в Україні: до сторіччя Українського Лікарського Товариства / О. Ціборовський. - Київ, 2010. - С. 138.

4. Уваров Михайло Семенович: (1856-1927) [Текст]: [...очолив створену ним санітарну організацію в Херсонській губернії у 1886 р.] // Відомі постаті в медичній та демографічній статистиці України. - Київ, 2005. - С. 263-264.

5. Уваров Михаил Семенович [Текст]: [...создатель земской санитарной организации и санитарный врач Херсонской губернии в 1886-1892 гг.] // Медицинский вестник (Херсон). - 2011. - № 1. - С. 21.

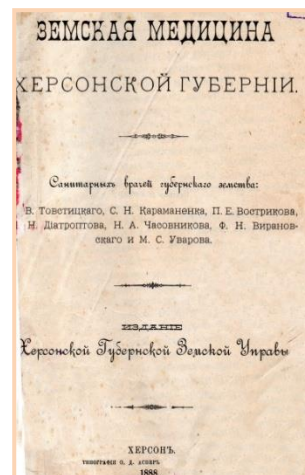
Публікації:

796.

1. Материалы для истории холерных эпидемий в Херсонской губернии / обработаны М.С. Уваровым и С.Н. Крамаренком. – Херсон: Тип. Л. Л. Горбунова и А.П. Чулакова, 1887. – 157+58 с.

2. Уваров М.С. Обзор состояния земской больницы в Херсонской губернии / М. С. Уваров // Земская медицина Херсонской губернии. – Херсон, 1888. – С. 717-

3. Уваров М. С. Описание Херсонской губернской земской больницы / М. С. Уваров // Земская медицина Херсонской губернии. – Херсон, 1888. – С.685-715.

4. Уваров М. С. Санитарное положение Херсонской губернии. Вып. II: Заболеваемость в Херсонской губернии по данным 1887,1888 и 1889 гг. / М. С. Уваров. – Херсон: Тип. О.Д. Ходушиной, 1891. – 178с.